

DOI: <https://doi.org/10.32782/2308-1988/2025-53-11>

УДК 657.6:004:338.24

Скрипник Світлана Валентинівна

доктор економічних наук,
професор кафедри підприємництва, обліку та фінансів,
Херсонський державний аграрно-економічний університет
ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-3004-6117>

Svitlana Skrypnyk

Kherson State Agrarian and Economic University

АДАПТАЦІЯ СИСТЕМ УПРАВЛІНСЬКОГО ОБЛІКУ ДО СУЧАСНИХ ВИКЛИКІВ

ADAPTATION OF MANAGEMENT ACCOUNTING SYSTEMS TO MODERN CHALLENGES

Анотація. Стаття присвячена дослідженню адаптації систем управлінського обліку до сучасних викликів, таких як цифрова трансформація, глобалізація та інтеграція ESG-факторів. Розглянуто використання цифрових технологій (Big Data, штучний інтелект, ERP-системи) для автоматизації збору та обробки даних, підвищення ефективності управлінських рішень та зменшення операційних витрат. Особлива увага приділена інтеграції міжнародних стандартів звітності (GRI, SASB, IFRS) та методів обліку вуглецевого сліду для забезпечення прозорості та відповідальності перед інвесторами та стейкхолдерами. Наведено практичні приклади зарубіжних та вітчизняних компаній, які успішно впроваджують інноваційні підходи до управлінського обліку. Визначено основні переваги адаптації систем управлінського обліку, включаючи формування інтегрованого мислення, краще розуміння ризиків та можливостей, а також підвищення конкурентоспроможності на міжнародному рівні.

Ключові слова: управлінський облік, цифрова трансформація, ESG-фактори, Big Data, штучний інтелект, інтегрована звітність, сталий розвиток.

Summary. The article explores the adaptation of management accounting systems to modern challenges, such as digital transformation, globalization, and the integration of ESG (Environmental, Social, and Governance) factors. The study focuses on the use of digital technologies, including Big Data, artificial intelligence (AI), and ERP (Enterprise Resource Planning) systems, to automate data collection and processing, enhance decision-making efficiency, and reduce operational costs. These technologies enable organizations to analyze large volumes of data in real-time, predict risks, and optimize resource allocation, thereby improving overall business performance. A significant part of the research is dedicated to the integration of international reporting standards, such as GRI (Global Reporting Initiative), SASB (Sustainability Accounting Standards Board), and IFRS (International Financial Reporting Standards), into management accounting systems. These standards provide a framework for transparent and comprehensive reporting on ESG factors, which is increasingly demanded by investors, regulators, and other stakeholders. The article also examines carbon accounting methods, such as Life Cycle Assessment (LCA) and Carbon Footprint Tracking, which help organizations measure and reduce their environmental impact. Practical examples from global companies like Unilever, Siemens, and Toyota illustrate the successful implementation of these approaches, demonstrating their effectiveness in achieving sustainability goals and enhancing corporate reputation. The article emphasizes the benefits of adapting management accounting systems to modern challenges, including the formation of integrated thinking, improved risk management, and increased competitiveness in the global market. Integrated reporting, which combines financial and non-financial data, is presented as a key tool for creating long-term value and building trust with stakeholders. The article concludes that the adaptation of management accounting systems to modern challenges is essential for ensuring sustainable development, improving transparency, and maintaining competitiveness in an increasingly complex and dynamic business environment. By adopting innovative approaches and international standards, Ukrainian companies can strengthen their position in the global market and contribute to the achievement of sustainable development goals.

Keywords: management accounting, digital transformation, ESG factors, Big Data, artificial intelligence, integrated reporting, sustainability, carbon accounting, international standards, Ukraine.

Постановка проблеми. У сучасних умовах глобалізації та стрімкого розвитку технологій бізнес-середовище постійно змінюється, що ставить нові виклики перед системами управлінського обліку. Ефективне управління ресурсами, оперативне прийняття рішень та забезпечення конкурентоспроможності вимагають адаптації традиційних підходів до нових умов. Цифрова трансформація, зростання значущості великих даних, автоматизація процесів та зміна вимог стейкхолдерів змушують підприємства переосмислювати управлінські практики.

Актуальність дослідження обумовлена низкою чинників. По-перше, розвиток цифрових технологій (штучний інтелект, машинне навчання, IoT, хмарні обчислення) змінює підходи до збору, обробки та аналізу управлінської інформації, вимагаючи інтеграції нових інструментів і переосмислення ролі обліку в стратегічному управлінні. По-друге, глобалізація та посилення конкуренції вимагають підвищення ефективності операцій, де управлінський облік має забезпечувати точність, оперативність та релевантність даних, особливо в умовах невизначеності. По-третє, зростаючі вимоги стейкхолдерів до прозорості, соціальної відповідальності та сталого розвитку вимагають врахування не лише фінансових, але й нефінансових показників (ESG). Нарешті, пандемія COVID-19 та воєнний стан показали важливість гнучкості та адаптивності бізнес-процесів.

Таким чином, адаптація систем управлінського обліку до сучасних викликів є ключовим фактором успіху для організацій, які прагнуть зберегти конкурентоспроможність і забезпечити сталий розвиток. Це вимагає не лише впровадження нових інструментів, але й перегляду методологічних підходів до формування, аналізу та інтерпретації управлінської інформації.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Останні роки відзначені активним інтересом науковців до проблем адаптації систем управлінського обліку до сучасних викликів. Дослідження Warren, J.D., Moffitt, K.C., & Byrnes, P. [1] та Alhatabat Z., Hutaibat K. [2] підкреслюють, що інтеграція штучного інтелекту та аналітики великих даних підвищує точність прогнозування та оптимізує прийняття рішень, хоча й вимагає значних інвестицій та змін у організаційній культурі.

Важливим напрямом є зростання ролі нефінансових показників. Праці Deegan, C., & Unerman, J. [3] та Eccles, R.G., & Krzus, M.P. [4] показують, що інтеграція ESG-критеріїв (екологічних, соціальних, управлінських) стає ключовим елементом стратегічного управління, забезпечуючи вимоги стейкхолдерів й формуючи довгострокову конкурентну перевагу.

Дослідження CIMA [5] та ICAEW [6] вказують на важливість гнучкості систем управлінського

обліку під час глобальних криз, таких як пандемія COVID-19, війни. Організації з адаптивними системами швидше реагують на зміни, що підкреслює необхідність нових підходів до планування та аналізу в умовах невизначеності.

Також зростає увага й до міждисциплінарного підходу в управлінському обліку. Напрацювання Bhimani, A., & Bromwich, M. [7] та Quattrone, P. [8] демонструють, що поєднання знань у галузі фінансів, IT, психології та соціології дозволяє створювати ефективніші системи управлінського обліку, які враховують як технічні, так і людські аспекти. У цілому адаптація систем управлінського обліку вимагає інтеграції нових технологій, врахування ESG-факторів та розробки гнучких стратегій. Проте залишаються невирішеними питання щодо оптимальних методів впровадження, що відкриває широкі можливості для подальших досліджень.

Українські науковці також активно досліджують проблеми адаптації систем управлінського обліку до сучасних викликів, зокрема в контексті цифровізації, глобалізації та необхідності врахування ESG-факторів. Так, Шевців Л.Ю., Сподарик Т.І. [9] розглядають організаційні аспекти управлінського обліку, але недостатньо уваги приділяють питанням адаптації до глобальних викликів та ESG-факторів. Крачок Л. [10] аналізує загальні тенденції розвитку управлінського обліку в Україні в умовах сучасних викликів, зокрема цифрову трансформацію, але не пропонує конкретні методологічні розробки щодо впровадження цих змін на підприємствах. Дмитренко А.В., Лебедик Г.В., Яценко В.В. [11] висвітлюють загальні проблеми впровадження управлінського обліку, але не надають детального аналізу міжнародного досвіду та його адаптації в Україні. Матюха М.М. [12] розглядає конкретний аспект організації управлінського обліку, а саме аутсорсинг, але не охоплює інші важливі аспекти, такі як цифрова трансформація та ESG-фактори. Костюченко В., Пащенко І., Саковець І. [13] розглядають обліковий аспект принципів ESG та цілей сталого розвитку, але не пропонують конкретних методологічних рекомендацій щодо їх інтеграції в систему управлінського обліку. Лагодієнко О.В. [14] досліджує інтеграцію ESG-факторів у корпоративну стратегію, що є важливим для сталого розвитку, але не розглядає детально вплив цих факторів на систему управлінського обліку.

Загалом ці дослідження фокусуються на загальних тенденціях та проблемах, але потребують глибшої розробки конкретних методологічних рішень щодо впровадження цифрової трансформації та інтеграції ESG-факторів в системи управлінського обліку, враховуючи як глобальні тренди, так і специфіку національного контексту.

Метою статті є дослідження процесу адаптації систем управлінського обліку до сучасних викликів, таких як цифрова трансформація, інтеграція ESG-факторів, глобалізація та зміни в методології. Дослідження спрямоване на виявлення ключових факторів, що впливають на ефективність управлінського обліку в сучасних умовах, аналіз міжнародного та національного досвіду, а також розробку практичних рекомендацій щодо вдосконалення систем управлінського обліку для забезпечення стійкого розвитку підприємств.

Виклад основного матеріалу дослідження. Сучасні виклики, такі як цифрова трансформація, глобалізація, зростання значущості ESG-факторів (екологічних, соціальних, управлінських) та необхідність підвищення гнучкості в умовах невизначеності, стали ключовими чинниками, що впливають на розвиток систем управлінського обліку. Зокрема, стрімкий розвиток цифрових технологій, таких як штучний інтелект, машинне навчання та аналітика великих даних, змушує підприємства переосмислювати традиційні підходи до управлінського обліку. Наприклад, дослідження McKinsey показало, що компанії, які активно використовують цифрові інструменти, збільшують ефективність управлінських рішень на 20–30% [15]. Це підкреслює необхідність інтеграції новітніх технологій у системи управлінського обліку для забезпечення оперативності та точності даних.

Окрема увага приділяється інтеграції ESG-факторів в управлінський облік. Зростання вимог інвесторів, регуляторів та суспільства щодо прозорості та соціальної відповідальності змушує підприємства враховувати не лише фінансові, але й нефінансові показники. Наприклад, у 2020 році Європейський Союз прийняв Директиву щодо нефінансової звітності (Non-Financial Reporting Directive, NFRD), яка вимагає від компаній розкривати інформацію про екологічний, соціальний та управлінський вплив [16]. Це стало важливим кроком у стандартизації обліку ESG-факторів та їх інтеграції у стратегічне управління.

Українські підприємства також починають адаптувати свої системи управлінського обліку до сучасних викликів. Зокрема, дослідження Складрук І.П., Вовк Н.О. показало, що впровадження цифрових інструментів дозволяє автоматизувати рутинні процеси та забезпечити більш точний прогностичний аналіз [17]. Однак, залишаються проблеми, пов'язані з недостатнім рівнем цифрової грамотності персоналу та необхідністю значних інвестицій у технологічну інфраструктуру.

Важливим аспектом адаптації систем управлінського обліку є врахування глобальних криз, таких як пандемія COVID-19 та військовий стан в Україні. Дослідження вітчизняних науковців підкреслюють, що підприємства й організації, які

мали гнучкі та адаптивні системи управлінського обліку, змогли швидко реагувати на зміни ринкових умов [18, 19]. Це підтверджує необхідність розробки нових підходів до планування, контролю та аналізу в умовах невизначеності.

У цілому, адаптація систем управлінського обліку до сучасних викликів є комплексним процесом, який вимагає інтеграції новітніх технологій, врахування ESG-факторів та розробки гнучких стратегій. Це дозволить підприємствам не лише зберегти свою конкурентоспроможність, але й забезпечити сталий розвиток у довгостроковій перспективі.

Практичні приклади адаптації систем управлінського обліку до сучасних викликів демонструють, як підприємства різних країн успішно інтегрують нові підходи у свою діяльність. Так, Європейський Союз у 2020 році запустив нову стратегію «Європейський зелений курс» (European Green Deal), яка включає амбітні цілі щодо досягнення вуглецевої нейтральності до 2050 року [20]. Ця ініціатива стала важливим каталізатором для інтеграції екологічних показників у системи управлінського обліку. Зокрема, компанії, які працюють у ЄС, зобов'язані враховувати викиди вуглецю, енергоефективність та інші екологічні фактори у своїх звітах. Це сприяло розвитку нових методів обліку, таких як облік вуглецевого сліду (carbon accounting), який стає невід'ємною частиною управлінського обліку.

У Німеччині та Швейцарії з 2021 року активізувалися розробки щодо застосування інтегрованих звітів, які поєднують фінансові та нефінансові показники. Наприклад, німецькі компанії, такі як Siemens та BASF, почали використовувати інтегровані звіти для оцінки свого впливу на навколишнє середовище та суспільство [21]. Це дозволило їм не лише підвищити прозорість звітності, але й залучити додаткові інвестиції від ESG-орієнтованих інвесторів.

У Північній Америці США та Канаді також активно впроваджують інноваційні підходи до управлінського обліку. Зокрема, у 2022 році Комісія з цінних паперів і бірж США (SEC) запровадила нові вимоги щодо розкриття інформації про кліматичні ризики у фінансовій звітності [22]. Це стало важливим кроком у стандартизації обліку ESG-факторів та їх інтеграції у стратегічне управління. Канадські компанії, такі як Shopify та RBC, активно використовують цифрові платформи для моніторингу та аналізу ESG-показників, що дозволяє їм оперативно реагувати на зміни у вимогах регуляторів та очікуваннях стейкхолдерів.

У Азії Японія та Південна Корея продовжують лідирувати у впровадженні інноваційних підходів до управлінського обліку. Зокрема, у Японії з 2021 року діє програма «Зелена трансформація»

(Green Transformation, GX), яка спрямована на інтеграцію екологічних показників у системи управлінського обліку [23]. Японські компанії, такі як Toyota та Panasonic, активно використовують методи обліку вуглецевого сліду для оцінки ефективності своїх екологічних ініціатив. У Південній Кореї у 2023 році було запущено національну програму «Цифрова екологія», яка включає розробку стандартів для обліку ESG-показників у цифровому форматі [24]. Це дозволяє підприємствам автоматизувати процеси збору та аналізу даних, що значно підвищує ефективність управлінського обліку.

Українські підприємства також починають адаптувати свої системи управлінського обліку до сучасних викликів. Зокрема, у 2023 році Національний банк України опублікував Політику з розвитку сталого фінансування, що включає інтеграцію ESG-принципів у фінансову звітність та є важливим кроком у стандартизації управлінського обліку в Україні [25].

Торгова мережа «Епіцентр» інтегрує ESG-фактори у свою систему управлінського обліку через програму сталого розвитку. Компанія використовує методи обліку енергоефективності та управління відходами для зменшення впливу на навколишнє середовище. У 2022 році «Епіцентр» опублікував звіт, який демонструє зменшення енергоспоживання на 20% порівняно з 2020 роком [26].

АТ «Укрнафта» почала активно використовувати цифрові технології для вдосконалення управлінського обліку. У 2023 році компанія впровадила систему аналітики даних, яка дозволяє моніторити виробничі процеси у реальному часі та оптимізувати витрати. Це дозволило зменшити операційні витрати на 10% та підвищити ефективність управління ресурсами [27].

В Україні впровадженням сучасних методів управлінського обліку займаються міжнародні організації. Наприклад, Програма розвитку ООН (UNDP) в Україні активно вивчає можливості застосування методів SROI (Social Return on Investment) для оцінки ефективності соціальних програм, зокрема у сфері відновлення інфраструктури після війни [28]. Ці організації пропонують рішення на основі міжнародних стандартів для підвищення прозорості управлінських процесів та автоматизації збору та аналізу даних.

Україна робить активні кроки до інтеграції сучасних методів управлінського обліку у фінансові та управлінські процеси, хоча на даний момент ці підходи ще не набули масового поширення. На практиці розробляється та впроваджується багато різних типів систем управлінського обліку, які адаптуються до сучасних викликів. Однак більшість із них дотримуються більш загального підходу, який включає:

– використання цифрових платформ для автоматизації збору інформації про фінансові та нефінансові показники;

– застосування методів Big Data, штучного інтелекту та аналітики для оцінки ефективності управлінських рішень;

– використання міжнародних стандартів, таких як GRI (Global Reporting Initiative), SASB (Sustainability Accounting Standards Board) та IFRS (Міжнародні стандарти фінансової звітності) при підготовці звітності.

Проілюструємо на рис. 1 ключові етапи впровадження методів адаптації систем управлінського обліку до сучасних викликів, які забезпечують ефективне управління ресурсами та оцінку їх впливу на економічний розвиток.

Кожен етап включає конкретні дії та інструменти, що дозволяють систематизувати процес обліку та забезпечити прозорість результатів. Наприклад, на етапі збору даних використовуються цифрові платформи, такі як ERP-системи (Enterprise Resource Planning), які інтегрують фінансові та нефінансові показники. На етапі аналізу застосовуються методи Big Data та штучного інтелекту для оцінки ефективності управлінських рішень. На завершальному етапі підготовки звітів використовуються міжнародні стандарти, такі як GRI та IFRS, що забезпечує відповідність вимогам регуляторів та очікуванням стейкхолдерів. Сучасні підходи до адаптації систем управлінського обліку щодо викликів цифрової трансформації, глобалізації та інтеграції ESG-факторів представлені в табл. 1. Зокрема, акцент зроблено на використанні цифрових технологій (Big Data, штучний інтелект, ERP-системи), інтеграції з міжнародними стандартами звітності (GRI, SASB, IFRS) та методами обліку вуглецевого сліду.

Цифрові технології забезпечують автоматизацію збору та обробки даних, дозволяють керівництву підприємств приймати обґрунтовані та своєчасні рішення, що підвищує ефективність управлінського обліку. Інтеграція міжнародних стандартів звітності дозволяє стандартизувати звітність, розкривати інформацію про екологічний, соціальний та управлінський вплив, про ESG-ризик та можливості, про фінансові та нефінансові показники, що забезпечує прозорість та відповідальність перед інвесторами та стейкхолдерами. Облік вуглецевого сліду допомагає оцінити екологічний вплив підприємства та розробити стратегії для зменшення викидів CO₂. Використання цифрових технологій та інтеграція ESG-факторів дозволяють значно знизити операційні витрати: на енергію та матеріали, оплату праці, оптимізувати управління запасами та логістику.

Рисунок 1 – Ключові етапи впровадження методів адаптації систем управлінського обліку до сучасних викликів

Джерело: розроблено автором

Висновки. Адаптація систем управлінського обліку до сучасних викликів, таких як цифрова трансформація, глобалізація та інтеграція ESG-факторів, стає новим стандартом для ефективного управління бізнесом. Це пов'язано зі зростанням вимог до прозорості, відповідальності та сталого розвитку, що характеризуються комплексними та точними показниками ефективності організації в екологічній, соціальній та управлінській площинах. Використання цифрових технологій (Big Data, штучний інтелект, ERP-системи) та міжнародних стандартів звітності (GRI, SASB, IFRS) дозволяє підприємствам не лише підвищувати ефективність управлінських рішень, але й забезпечувати прозорість та довіру з боку інвесторів та стейкхолдерів.

Інтеграція ESG-факторів у системи управлінського обліку допомагає суб'єктам господарювання отримати доступ до ринків капіталу, оскільки інвестори, клієнти та співробітники все частіше віддають перевагу підприємствам з високими показниками ESG. Хоча поняття «ESG» часто ототожнюється зі стійкістю, важливо розуміти, що воно охоплює ширший спектр аспектів, включаючи управління ризиками, соціальну відповідальність та екологічну ефективність.

Поступове впровадження інноваційних підходів до управлінського обліку, таких як інтегрована звітність, сприяє застосуванню компонентів ESG та поєднується з системою звітності зі сталого розвитку. Ця система забезпечується міжнародними стандартами, які регулюють питання

Таблиця 1 – Сучасні підходи до адаптації систем управлінського обліку до викликів цифрової трансформації, глобалізації та інтеграції ESG-факторів

1. Використання цифрових технологій		
Технологія	Опис	Приклад використання
Big Data	Аналіз великих обсягів даних для прогнозування, оптимізації витрат та прийняття рішень	Компанія Walmart використовує Big Data для аналізу попиту та оптимізації ланцюгів поставок
Штучний інтелект (AI)	Автоматизація рутинних процесів, прогнозування ризиків, аналіз нефінансових показників	Siemens використовує AI для моніторингу виробничих процесів та прогнозування збоїв
ERP-системи	Інтеграція фінансових, операційних та управлінських даних у єдину платформу	Nestlé використовує ERP-систему SAP для управління глобальними ланцюгами поставок
2. Інтеграція з міжнародними стандартами звітності		
Стандарт	Опис	Приклад використання
GRI (Global Reporting Initiative)	Стандарти для звітності про екологічний, соціальний та управлінський вплив	Unilever використовує GRI для звітності про свої ініціативи у сфері сталого розвитку
SASB (Sustainability Accounting Standards Board)	Стандарти для нефінансової звітності, орієнтовані на інвесторів	Microsoft інтегрує SASB для оцінки ESG-ризиків та можливостей
IFRS (Міжнародні стандарти фінансової звітності)	Стандарти для фінансової звітності, включаючи розкриття ESG-факторів	BP використовує IFRS для звітності про кліматичні ризики та екологічний вплив
3. Методи обліку вуглецевого сліду		
Метод	Опис	Приклад використання
Carbon Accounting	Облік викидів CO ₂ на всіх етапах виробництва та ланцюгах поставок	Toyota використовує Carbon Accounting для оцінки ефективності своїх екологічних ініціатив
Life Cycle Assessment (LCA)	Оцінка впливу продукту на навколишнє середовище протягом його життєвого циклу	IKEA застосовує LCA для розробки екологічно чистих продуктів
Carbon Footprint Tracking	Моніторинг вуглецевого сліду в реальному часі за допомогою цифрових платформ	Amazon використовує цифрові інструменти для відстеження викидів CO ₂ у своїх логістичних операціях

Джерело: розроблено автором

вимірювання та розкриття інформації за певними видами капіталу. Інтегрована звітність узгоджується з результатами фінансової та іншої звітності, але при цьому відрізняється від інших

звіттів, оскільки акцентує увагу на можливостях підприємства створювати вартість у короткостроковій, середньостроковій та довгостроковій перспективі.

Список використаних джерел:

- Warren, J. D., Moffitt, K. C., Byrnes, P. How Big Data Will Change Accounting. *Accounting Horizons*. 2015. № 29 (2). P. 397–407. DOI: <https://doi.org/10.2308/acch-51069> (дата звернення: 15.03.2025).
- Alhatabat Z., Hutaibat K. ERP Integration: Shifting Roles and Emerging Skills for Management Accountants within Production Companies. *Management and Production Engineering Review*. № 15 (3), 2024. P. 1–11. DOI: <https://doi.org/10.24425/mper.2024.151494> (дата звернення: 11.03.2025)
- Deegan, C., Unerman, J. *Financial Accounting Theory* (5th ed.). McGraw-Hill Education. 2011. URL: https://www.researchgate.net/publication/268911005_Financial_Accounting_Theory_European_Edition (дата звернення: 12.03.2025).
- Eccles, R. G., Krzus, M. P. *The Integrated Reporting Movement: Meaning, Momentum, Motives, and Materiality*. John Wiley Sons. 2014. URL: <https://www.hbs.edu/faculty/Pages/item.aspx?num=49071> (дата звернення: 13.03.2025)
- CIMA (Chartered Institute of Management Accountants). *Management Accounting in a Crisis: Lessons from the COVID-19 Pandemic*. 2021. URL: <https://www.cimaglobal.com> (дата звернення: 22.12.2024).
- ICAEW (Institute of Chartered Accountants in England and Wales). *Adapting Management Accounting Practices in Times of Uncertainty*. 2022. URL: <https://www.icaew.com> (дата звернення: 22.12.2024).
- Bhimani, A., Bromwich, M. *Management Accounting: Retrospect and Prospect*. European Accounting Review, Informa UK Limited. 2010. URL: https://www.academia.edu/119454984/Management_Accounting_Retrospect_and_Prospect (дата звернення: 12.03.2025).
- Quattrone, P. Governing social orders, unfolding rationality, and Jesuit accounting practices: A procedural approach to institutional logics. *Administrative Science Quarterly*. Vol. 60, No. 3, 2015. pp. 411–445. DOI: <https://doi.org/10.1177/0001839215592174> (дата звернення: 14.03.2025).

9. Шевців Л. Ю., Сподарик Т. І. Організація управлінського обліку на вітчизняних підприємствах у рамках системи обліково-аналітичного забезпечення управління. *Бізнес Інформ*. № 10, 2020. С. 255–266. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/binf_2020_10_34
10. Крачок Л. Управлінський облік у підприємствах України в умовах сучасних викликів. *Трансформації особистості, суспільства та ринку праці: виклики майбутнього та вплив на освіту: збірник тез доповідей Міжнародної науково-практичної конференції* (20–22 вересня 2023 р., Україна, м. Харків). Харків: ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2023. С. 69. URL: <https://ekhnuir.karazin.ua/handle/123456789/18089>
11. Дмитренко А. В., Лебедик Г. В., Яценко В. В. Роль управлінського обліку та проблеми його впровадження на підприємствах. *Економіка та суспільство*. 2017. Вип. 13. URL: https://economyandsociety.in.ua/journals/13_ukr/225.pdf (дата звернення: 11.03.2025).
12. Матюха М. М. Постановка управлінського обліку в умовах аутсорсингу. *Таврійський науковий вісник. Серія: Економіка*. 2022. Вип. 11. С. 102–107. URL: <http://www.tnv-econom.ksauniv.ks.ua/index.php/journal/article/view/237> (дата звернення: 17.03.2025).
13. Костюченко, В., Пащенко, І., Саковець, І. Принципи ESG і цілі сталого розвитку: обліковий аспект *Грааль науки*. Вип. 27. С. 117–123. DOI: <https://doi.org/10.36074/grail-of-science.12.05.2023.012> (дата звернення: 18.03.2025).
14. Лагодієнко О. В. Дослідження інтеграції ESG-факторів у корпоративну стратегію підприємства. *Регіональна економіка*. 2024. № 3 (113). С. 117–123. DOI: <https://doi.org/10.36818/1562-0905-2024-3-10> (дата звернення: 16.03.2025).
15. McKinsey Company The impact of digital transformation on management accounting. 2022. URL: <https://www.mckinsey.com> (дата звернення: 22.12.2024).
16. European Commission. Non-Financial Reporting Directive (NFRD). 2020. URL: <https://ec.europa.eu> (дата звернення: 22.12.2024).
17. Склярчук І. П., Вовк Н. О. Управлінський облік бізнес-процесів в умовах діджиталізації. *Економіка та суспільство*. 2024. Вип. 59. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-59-69> (дата звернення: 15.03.2025).
18. Ясінська А. І. Етапи впровадження автоматизованої системи управлінського обліку. *Менеджмент та підприємництво в Україні: етапи становлення і проблеми розвитку*. № 2 (9), 2023. С. 152–159 URL: <https://science.lpnu.ua/sites/default/files/journal-paper/2023/dec/32695/menedzhment223maket-152-159.pdf> (дата звернення: 15.03.2025).
19. Облік діяльності бізнесу в умовах воєнного стану: новації – 2023: збірник матеріалів *Першого бухгалтерського воркшопу-стажування* (26 жовтня-03 листопада 2023 р., м. Київ, ТДВ «Інститут обліку і фінансів», ГО «Федерація аудиторів, бухгалтерів та фінансистів АПК України»). Київ : ННЦ «ІАЕ», 2023. 104 с.
20. European Commission. The European Green Deal. 2020. URL: https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/priorities-2019-2024/european-green-deal_en (дата звернення: 18.02.2025).
21. Siemens. Integrated Reporting: Combining Financial and Non-Financial Data. 2021. URL: <https://www.siemens.com> (дата звернення: 24.12.2024).
22. U.S. Securities and Exchange Commission (SEC). Climate Risk Disclosure Rules. 2022. URL: <https://www.sec.gov> (дата звернення: 26.12.2024).
23. Japanese Ministry of Economy, Trade and Industry. Green Transformation (GX) Strategy. 2021. URL: <https://www.meti.go.jp> (дата звернення: 26.12.2024).
24. Korean Ministry of Environment. *Digital Ecology Initiative*. 2023. URL: <https://www.me.go.kr> (дата звернення: 24.12.2024).
25. Національний банк України. Політика з розвитку сталого фінансування. URL: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/politika-natsionalnogo-banku-ukrayini-schodo-rozvitku-stalogo-finansuvannya-na-period-do-2025-roku> (дата звернення: 24.12.2024).
26. «Епіцентр». Звіт про сталий розвиток. 2023. URL: <https://www.epicentr.ua> (дата звернення: 24.12.2024).
27. АТ «Укрнафта». Річний звіт. 2022. URL: <https://www.ukrnafta.com/protokoli> (дата звернення: 14.02.2025).
28. Програма розвитку ООН (UNDP) в Україні. Оцінка ефективності соціальних програм. 2023. URL: <https://www.undp.org/uk/ukraine> (дата звернення: 14.02.2025).

References:

1. Warren, J. D., Moffitt, K. C., & Byrnes, P. How (2015) Big Data Will Change Accounting. *Accounting Horizons*, no. 29 (2), pp. 397–407. DOI: <https://doi.org/10.2308/acch-51069>
2. Alhatabat Z., Hutaibat K. (2024) ERP Integration: Shifting Roles and Emerging Skills for Management Accountants within Production Companies. *Management and Production Engineering Review*. no. 15 (3), pp. 1–11. DOI: <https://doi.org/10.24425/mper.2024.151494>
3. Deegan, C., & Unerman, J. (2011) *Financial Accounting Theory* (5th ed.). McGraw-Hill Education, Available at: https://www.researchgate.net/publication/268911005_Financial_Accounting_Theory_European_Edition
4. Eccles, R. G., & Krzus, M. P. (2014). *The Integrated Reporting Movement: Meaning, Momentum, Motives, and Materiality*. John Wiley & Sons. Available at: <https://www.hbs.edu/faculty/Pages/item.aspx?num=49071>
5. CIMA (Chartered Institute of Management Accountants). *Management Accounting in a Crisis: Lessons from the COVID-19 Pandemic, 2021* Available at: <https://www.cimaglobal.com>
6. ICAEW (Institute of Chartered Accountants in England and Wales). (2022) *Adapting Management Accounting Practices in Times of Uncertainty*, Available at: <https://www.icaew.com>

7. Bhimani, A., & Bromwich, M. (2010) Management Accounting: Retrospect and Prospect. *European Accounting Review*, Informa UK Limited, Available at: https://www.academia.edu/119454984/Management_Accounting_Retrospect_and_Prospect
8. Quattrone, P. (2015) Governing social orders, unfolding rationality, and Jesuit accounting practices: A procedural approach to institutional logics. *Administrative Science Quarterly*. vol. 60, no. 3, pp. 411–445. DOI: <https://doi.org/10.1177/0001839215592174>
9. Shevtsiv, L. Yu., & Spodaryk, T. I. (2020). Orhanizatsiia upravlinskoho obliku na vitchyznianskykh pidpriemstvakh u ramkakh systemy oblikovo-analitychnoho zabezpechennia upravlinnia [Organization of management accounting at domestic enterprises within the framework of the accounting and analytical management system]. *Biznes Inform – Business Inform*, 10, 255–266. Available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/binf_2020_10_34 (in Ukrainian)
10. Krachok, L. (2023). Upravlinskyi oblik u pidpriemstvakh Ukrainy v umovakh suchasnykh vyklykiv [Management accounting at Ukrainian enterprises in the face of modern challenges]. In *Transformatsii osobystosti, suspilstva ta rynku pratsi: vyklyky maibutnoho ta vplyv na osvitu: zbirnyk tez dopovidei Mizhnarodnoi naukovo-praktychnoi konferentsii* (pp. 69). Kharkiv: V. N. Karazin Kharkiv National University. Available at: <https://ekhnuir.karazin.ua/handle/123456789/18089> (in Ukrainian)
11. Dmytrenko, A. V., Lebedyk, H. V., & Yatsenko, V. V. (2017). Rol upravlinskoho obliku ta problemy yoho vprovadzhennia na pidpriemstvakh [The role of management accounting and problems of its implementation at enterprises]. *Ekonomika ta suspilstvo – Economy and Society*, no. 13. Available at: https://economyandsociety.in.ua/journals/13_ukr/225.pdf (in Ukrainian)
12. Matyuha, M. M. (2022). Postanovka upravlinskoho obliku v umovakh outsorsynhu [Setting up management accounting under outsourcing conditions]. *Tavriiskyi naukovyi visnyk. Seriya: Ekonomika – Tavriiskyi Scientific Bulletin. Series: Economics*, no. 11, pp. 102–107. Available at: <http://www.tnv-econom.ksauniv.ks.ua/index.php/journal/article/view/237> (in Ukrainian)
13. Kostiuchenko, V., Pashchenko, I., & Sakovets, I. (2023). Prynysypy ESG ta tsili staloho rozvytku: oblikovy aspekt [ESG principles and sustainable development goals: Accounting aspect]. *Hraal nauky – Graal of Science*, no. 27, pp. 117–123. DOI: <https://doi.org/10.36074/grail-of-science.12.05.2023.012> (in Ukrainian)
14. Lahodiienko, O. V. (2024). Doslidzhennia intehratsii ESG-faktoriv u korporatyvnu stratehiiu pidpriemstva [Research on the integration of ESG factors into the corporate strategy of an enterprise]. *Rehionalna ekonomika – Regional Economy*, no. 3(113), pp. 117–123. DOI: <https://doi.org/10.36818/1562-0905-2024-3-10> (in Ukrainian)
15. McKinsey & Company (2022) The impact of digital transformation on management accounting. Available at: <https://www.mckinsey.com>
16. European Commission (2020). Non-Financial Reporting Directive (NFRD). Available at: <https://ec.europa.eu>
17. Skliaruk, I. P., & Vovk, N. O. (2024). Upravlinskyi oblik biznes-protsesiv v umovakh didzhytalizatsii [Management accounting of business processes in the context of digitalization]. *Ekonomika ta suspilstvo – Economy and Society*, no. 59. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-59-69> (in Ukrainian)
18. Yasinska, A. I. (2023). Etapy vprovadzhennia avtomatyzovanoi systemy upravlinskoho obliku [Stages of implementing an automated management accounting system]. *Menedzhment ta pidpriemnytstvo v Ukraini: etapy stanovlennia i problemy rozvytku – Management and Entrepreneurship in Ukraine: Stages of Formation and Development Problems*, no. 2(9), pp. 152–159. Available at: <https://science.lpnu.ua/sites/default/files/journal-paper/2023/dec/32695/menedzhment223maket-152-159.pdf> (in Ukrainian)
19. Oblik diialnosti biznesu v umovakh voiennoho stanu: novatsii – 2023 [Accounting for business activities under martial law: Innovations – 2023]. Proceedings of the First Accounting Workshop-Internship (October 26 – November 3, 2023, Kyiv, Ukraine). Kyiv: NSC "IAE", 104 p. (in Ukrainian)
20. European Commission. The European Green Deal. (2020). Available at: https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/priorities-2019-2024/european-green-deal_en
21. Siemens. Integrated Reporting: Combining Financial and Non-Financial Data, 2021 Available at: <https://www.siemens.com>
22. U.S. Securities and Exchange Commission (SEC). Climate Risk Disclosure Rules, 2022 Available at: <https://www.sec.gov>
23. Japanese Ministry of Economy, Trade and Industry. Green Transformation (GX) Strategy, 2021. Available at: <https://www.meti.go.jp> (accessed: 26.12.2024).
24. Korean Ministry of Environment. Digital Ecology Initiative, 2023 Available at: <https://www.me.go.kr> (accessed: 24.12.2024)
25. Natsionalnyi bank Ukrainy. (2024). Polityka z rozvytku staloho finansuvannia [Policy on the development of sustainable financing]. Available at: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/polityka-natsionalnogo-banku-ukrayini-schodo-rozvitku-stalogo-finansuvannia-na-period-do-2025-roku> (in Ukrainian)
26. Epitsentr. (2023). Zvit pro stalyy rozvytok [Sustainability Report]. Available at: <https://www.epicentr.ua> (in Ukrainian)
27. Ukrnafta. (2022). Richnyi zvit [Annual Report]. Available at: <https://www.ukrnafta.com/protokoli> (in Ukrainian)
28. United Nations Development Programme (UNDP) in Ukraine. (2023). Otsinka efektyvnosti sotsialnykh prohran [Evaluation of the effectiveness of social programs]. Available at: <https://www.undp.org/uk/ukraine> (in Ukrainian)

Стаття надійшла до редакції 18.03.2025